

УДК 336.14:334.012.64/.65(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-7872.3.2026.21>**Прокопенко Наталія Семенівна***доктор економічних наук, професор,**проректор з наукової роботи,**Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»**ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6753-8831>***Прокопенко Крістіна Ігорівна***викладач кафедри економіка, фінансів та обліку,**Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»**ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-4863-9481>***Казанцев Богдан Вадимович***аспірант кафедри економіка, фінансів та обліку,**Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»**ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-8849-1790>*

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Анотація. У статті обґрунтовано сучасний підхід до інформаційного забезпечення реалізації бюджетної політики щодо малого і середнього підприємництва України в умовах воєнних ризиків, цифрової трансформації державного управління та формування фінансових передумов повоєнного відновлення. Метою дослідження є розвиток теоретико-методичних засад формування інформаційної системи, яка дає змогу оцінювати одночасно фінансовий внесок малого і середнього підприємництва, результативність бюджетної підтримки, доступ бізнесу до публічних закупівель, кредитних і грантових інструментів, зайнятість, територіальну стійкість та цифрову взаємодію з державою. Узагальнено нормативні й інституційні зміни, що визначають сучасне середовище взаємодії держави та бізнесу, зокрема оновлення правового регулювання суб'єктів господарювання, дію спеціальних правил публічних закупівель під час воєнного стану та реалізацію Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва до 2027 року. Авторський внесок полягає у переході від вузького трактування інформаційного забезпечення як сукупності показників сплачених податків до багатоконтурної моделі даних, що поєднує фінансовий, закупівельний, фінансово-стимулюючий, трудовий, територіальний та цифровий компоненти. Запропоновано систему ключових індикаторів, яка охоплює податкові надходження, частку малого і середнього підприємництва у зайнятості та створенні доданої вартості, обсяг і структуру державної фінансової підтримки, участь у публічних закупівлях, доступ до кредитування, грантів та інструментів відновлення, а також показники результативності підтримки на одну гривню бюджетних ресурсів. Наукова новизна полягає у формуванні інтегрованої логіки оцінювання бюджетної політики щодо малого і середнього підприємництва за принципом «ресурс – доступ – результат – стійкість», що дозволяє відокремити обсяг державного втручання від його фактичного економічного ефекту. Практичне значення результатів полягає у можливості використання запропонованої системи показників центральними та місцевими органами влади для бюджетного планування, моніторингу програм підтримки, оцінювання територіальних диспропорцій і підвищення прозорості державної допомоги. Зроблено висновок, що в сучасних умовах якість бюджетної політики щодо малого і середнього підприємництва визначається не лише масштабом податкових пільг чи фінансування, а насамперед здатністю держави інтегрувати адміністративні, податкові, закупівельні, кредитні та статистичні дані у систему доказового прийняття рішень.

Ключові слова: мале і середнє підприємництво, бюджетна політика, інформаційне забезпечення, податки, публічні закупівлі, державна підтримка, цифровізація, воєнна економіка, відновлення.

Постановка проблеми. Мале і середнє підприємництво (далі – МСП) є не лише об'єктом регуляторної політики, а й одним із ключових носіїв податкової бази, зайнятості, локальної економічної активності та адаптивності економіки. За даними організації економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР), на початок 2024 р. МСП становили 99,97 % зареєстрованих суб'єктів бізнесу України та забезпечували близько 82,2 % робочих місць у бізнес-секторі; у 2023 р. на них припадало 70,5 % ВВП [8]. Така структурна роль означає, що бюджетна політика щодо МСП має оцінюватися не тільки за величиною податкових надходжень, а й за здатністю підтримувати життєздатність підприємств, зайнятість, інвестиції, інновації та відновлення територій.

Повномасштабна війна посилила вимоги до якості бюджетних рішень. Спільна оцінка Уряду України, Світового банку, Європейської комісії та Організації Об'єднаних Націй визначила потреби відновлення і реконструкції станом на 31 грудня 2025 р. майже у 588 млрд дол США на наступне десятиліття [10]. За таких масштабних потреб ціна помилки у розподілі бюджетних ресурсів зростає, а інформаційне забезпечення перетворюється з допоміжної функції обліку на інфраструктуру доказової бюджетної політики.

Проблема полягає у розрізненості даних про взаємодію МСП із бюджетною системою. Податкові органи акумулюють відомості про платежі, система публічних закупівель – про контракти, банки та Фонд розвитку підприємництва – про пільгове кредитування, органи зайнятості – про трудові відносини, а розпорядники бюджетних коштів – про програми підтримки. Без методично узгодженого поєднання цих масивів неможливо чітко з'ясувати, чи створює конкретна бюджетна програма додаткову економічну активність, чи лише перерозподіляє ресурси між стабільно функціонуючими підприємствами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження політики щодо МСП дедалі більше зміщують акцент від окремих пільг до якості інституційного середовища, цифровізації, доступу до фінансування та ринків. ОЕСР та ЄБРР у «Індекс політики щодо МСП 2024» оцінюють політику щодо МСП за комплексом показників, серед яких інституційне та нормативно-правове забезпечення, доступ до фінансування, публічні закупівлі, інтернаціоналізація, інновації та цифрова трансформація [7]. Для України оцінка публічних закупівель становила 3,61 бала, доступу до фінансування – 3,40 бала, а узагальнений показник цифровізації МСП – 3,77 бала, що підтверджує необхідність комплексного, а не суто податкового підходу [7].

На національному рівні засади державної політики формує Стратегія відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.08.2024 № 821-р. Вона передбачає регулярний моніторинг виконання операційного плану та подання інформації про стан реалізації Стратегії [5]. Водночас у наукових дослідженнях вітчизняних науковців [14; 15; 16; 17; 18; 19] недостатньо систематизовано зв'язок між інформаційними потоками, бюджетними інструментами та кінцевими результатами для МСП. Невирішеною частиною проблеми залишається побудова єдиної системи показників, яка поєднувала б фінансовий внесок бізнесу з отриманою підтримкою та її результативністю.

Мета статті. Метою статті є розвиток теоретико-методичних засад інформаційного забезпечення бюджетної політики щодо МСП України та формування системи індикаторів, придатної для оцінювання фінансового внеску, доступу до бюджетних інструментів, результативності державної підтримки і стійкості МСП в умовах війни, цифровізації та відновлення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Взаємодія МСП і держави має багатоаспектний характер. Держава одночасно виступає регулятором, податковим адміністратором, замовником товарів і послуг, надавачем фінансових стимулів, власником окремих ресурсів, організатором політики зайнятості та суб'єктом стратегічного планування. Тому інформаційне забезпечення бюджетної політики доцільно визначати як організовану сукупність даних, правил їх формування, обміну, верифікації та аналітичного використання, необхідного для планування, виконання, моніторингу й оцінювання бюджетних рішень щодо МСП.

Нормативно-правові засади цієї взаємодії у 2025-2026 рр. зазнали важливих змін. Господарський кодекс України втратив чинність 28 серпня 2025 р. у зв'язку з набранням чинності Законом України № 4196-IX, який визначає особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період [3; 4]. Податкові відносини регулюються Податковим кодексом України, бюджетні – Бюджетним кодексом України, а трудові – Кодексом законів про працю України [1; 2; 6]. Спеціальним актом державної політики залишається Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [9].

Окремого уточнення потребує сфера закупівель. У сучасній нормативній термінології використовується поняття «публічні закупівлі», а базовим актом є Закон України «Про публічні закупівлі» № 922-VIII. На період воєнного стану та протягом 90 днів після його припинення або скасування діють спеціальні Особливості цього закону, затверджені постановою Кабінету Міністрів України № 1178 [11; 12]. Отже, участь МСП у закупівлях слід розглядати як окремий канал бюджетної взаємодії, де бюджетні видатки одночасно забезпечують державні потреби та формують ринок збуту для бізнесу.

Більш наочно основні складові інформаційного забезпечення бюджетної політики можна прослідкувати в табл. 1.

Таблиця 1 – Основні складові інформаційного забезпечення бюджетної політики щодо МСП

Основні складові	Показники	Бюджетне рішення	Очікуваний результат
Фіскальний	податки, збори, податковий борг, податкові пільги	прогноз доходів, параметри режимів оподаткування	стійка дохідна база без надмірного навантаження
Закупівельний	кількість учасників, договори, конкуренція, географія постачальників	організація закупівельних процедур, формування лотів та забезпечення доступу МСП до публічних закупівель	розширення ринку збуту та конкуренції
Фінансово-стимулюючий	кредити, компенсації ставки (відшкодування частини ставки у кредиті, тощо), гарантії, гранти	обсяг і таргетування програм підтримки (адресне надання підтримки)	інвестиції, оборотний капітал, відновлення
Трудовий	зайнятість, фонд оплати праці, створені/збережені робочі місця	програми зайнятості та компенсацій частини витрат роботодавцю тощо	підтримка доходів (через соціальні виплати, допомогу з безробіття, програми зайнятості) і людського капіталу (розвиток професійних навичок)
Територіальний	громада, воєнний ризик, релокація, пошкодження	територіальні коефіцієнти та пріоритети (розподіл фінансування з урахуванням потреб і особливостей територій)	зменшення просторових диспропорцій (скорочення-соціально-економічних диспропорцій між регіонами)
Цифровий	електронна звітність, реєстри, цифрові послуги, інтеграція даних	автоматизація моніторингу та верифікації	зменшення витрат на адміністрування та підвищення прозорості використання бюджетних коштів

Джерело: систематизовано автором за результатами дослідження

Запропонована архітектура інформаційного забезпечення щодо МСП відрізняється від традиційного підходу, за якого інформаційне забезпечення зводиться до чотирьох показників – сплачених податків, розміру сектору, зайнятості та участі у закупівлях. У сучасній економіці ці показники необхідні, але недостатні. Наприклад, зростання обсягу пільгового кредитування саме по собі не доводить результативності програми: необхідно зіставляти обсяг бюджетної компенсації з приростом інвестицій, робочих місць, обороту, експорту або податкових платежів у групі отримувачів.

Вважаємо, що показовим при вирішенні означеного питання є масштаб програми «Доступні кредити 5–7–9 %». Станом на 29 вересня 2025 р. з початку року бізнес залучив 20,5 тис. кредитів на 60,3 млрд грн; найбільші обсяги припадали на переробну промисловість, інвестиційні проекти та кредитування у зонах високого воєнного ризику [13]. Ці дані демонструють, що бюджетна підтримка вже виконує не лише функцію здешевлення фінансування, а й функцію структурного та територіального таргетування – адресної підтримки окремих територій. Тобто, спрямування державної або бюджетної підтримки на конкретні території, які найбільше її потребують. Тобто, більше фінансування спрямовувати громадам або регіонам, які постраждали від війни, мають високий рівень безробіття, нижчі доходи населення чи значні потреби у відновленні. Відповідно, інформаційна система повинна давати можливість відстежувати не тільки суму виданих кредитів, а й визначити, який буде результат, якщо наприклад певне підприємство функціонуватиме без державної підтримки визначений період.

Фіскальна складова залишається базовою, але її зміст доцільно розширити. Для МСП значення мають прямі податки, місцеві податки і збори, єдиний податок, платежі, пов'язані з використанням майна і землі, а також непрямий вплив через податки на споживання та зайнятість. Для бюджетного аналізу важливо розрізнити юридичного платника та економічного носія податкового навантаження. Слід зазначити, що економічний носій податкового навантаження – це той, хто фактично несе витрати від сплати податку, незалежно від того, хто формально перераховує цей податок до бюджету. Тобто, підприємство сплачує певний податок, але через нього підвищує ціну товару. У такому випадку частину податкового навантаження фактично несе споживач, оскільки платить вищу ціну. Водночас у практичному моніторингу слід уникати механічного трактування збільшення податкових надходжень як безумовно позитивного результату, бо воно може бути наслідком інфляції, зміни ставок, детінізації або реального розширення бізнесу.

У зв'язку з цим доцільно використовувати нормовані показники: податкові надходження від МСП у розрахунку на одного працюючого суб'єкта; частку податкових надходжень МСП у доходах відповідного бюджету; ефективну податкову ставку (реальне податкове навантаження з урахуван-

ням бази оподаткування, пільг, відрахувань та інших особливостей); частку підприємств із податковим боргом; приріст платежів отримувачів підтримки порівняно з контрольною групою. Такий підхід переводить аналіз від абсолютних сум до оцінювання поведінкових і структурних змін.

Закупівельна складова має особливе значення, оскільки публічні закупівлі поєднують бюджетні видатки та конкурентний доступ до ринку. ОЕСР відзначає для України відносно розвинений вимір публічних закупівель у політиці МСП [7]. Проте для оцінювання фактичної доступності недостатньо знати загальну суму договорів. Необхідні дані про частку МСП серед учасників і переможців, середню кількість пропозицій, частку процедур з одним учасником, розмір лотів, строки оплати, географію постачальників та концентрацію контрактів.

Територіальний вимір набуває самостійного значення через нерівномірність воєнних ризиків, руйнувань, релокації та доступу до фінансування. Однакова за номінальним розміром підтримка має різну економічну цінність для підприємства у відносно безпечному регіоні та для бізнесу, що працює поблизу зони бойових дій, несе додаткові логістичні, страхові й енергетичні витрати. Тому інформаційне забезпечення повинно містити територіальні ознаки та дозволяти будувати карти бюджетної підтримки і результатів на рівні громад та регіонів.

Цифрова складова має горизонтальний характер, оскільки забезпечує інтеграцію інших масивів даних. Стратегія розвитку МСП до 2027 року прямо пов'язує відновлення сектору з цифровою трансформацією [5]. Практично це означає перехід від періодичної ручної звітності до взаємодії реєстрів і аналітичних панелей, де один і той самий ідентифікатор суб'єкта дає змогу поєднати інформацію про податкові платежі, участь у закупівлях, отримані кредити чи гранти та динаміку зайнятості з дотриманням вимог захисту даних.

Розглянемо систему основних показників результативності бюджетної політики щодо МСП (табл. 2).

Таблиця 2 – Система основних показників результативності бюджетної політики щодо МСП

Напрямок оцінювання	Основні показники	Аналітичне призначення
Внесок	частка МСП у податкових надходженнях; зайнятості; доданий вартості	оцінка ролі сектору в економіці та бюджетній базі
Доступ	частка МСП, що отримали кредит/грант; частка учасників закупівель	оцінка охоплення та бар'єрів доступу
Інтенсивність	обсяг підтримки на 1 підприємство / 1 працівника / 1 грн інвестицій	зіставлення програм і територій
Результат	приріст зайнятості, обороту, інвестицій, експорту, податків	вимірювання економічного ефекту
Ефективність	додатковий результат на 1 грн бюджетних витрат	оцінка віддачі бюджетного ресурсу
Стійкість	виживання підприємств, відновлення після шоку, енергетична та фінансова спроможність	оцінка довгострокової життєздатності
Інклюзивність	охоплення мікробізнесу, ветеранів, ВПО, жінок-підприємниць, ризикових територій	оцінка адресності та рівності доступу

Джерело: адаптовано автором до предмету дослідження

Методично оцінювання доцільно будувати поетапно: визначається ресурс, потім доступ учасників до бюджетного ресурсу, далі – результат, і наостанок стійкість. На першому етапі фіксується бюджетний ресурс, а саме: податкова пільга, компенсація процентної ставки, грант, гарантія, закупівельний контракт або інший інструмент. На другому – визначається доступ до бюджетного ресурсу: хто скористався інструментом, які групи та території залишилися поза охопленням. На третьому – вимірюється результат, тобто зміна економічних показників. На четвертому – оцінюється стійкість результату після завершення підтримки.

З метою об'єктивного оцінювання ефективності державної програми, важливо визначити, наскільки отримана підтримка вплинула на діяльність підприємства. Наприклад, підприємство могло отримати пільговий кредит, але при цьому планувало здійснити інвестицію без державної допомоги. При цьому не зовсім правильно вважати всю суму інвестиції результатом програми.

Тому для оцінки великих програм варто порівнювати підприємства, які отримали підтримку, з тими, які її не отримали, але мають схожі умови діяльності. Також можна порівнювати результати підприємства до та після отримання допомоги. Такий підхід допомагає зрозуміти, чи справді позитивні зміни відбулися завдяки державній програмі, а не через інші економічні фактори.

В умовах війни ефективність державної підтримки бізнесу не варто оцінювати лише за обсягом податкових надходжень. Важливо також враховувати, наскільки така підтримка допомагає підприємствам продовжувати працювати та пристосовуватися до складних умов. Наприклад, збереження

робочих місць, відновлення виробництва, переміщення підприємств у безпечніші регіони або забезпечення їх енергетичної незалежності мають важливе значення для економіки та суспільства, навіть якщо не дають швидкого зростання податкових надходжень.

Тому державна політика щодо підтримки малого та середнього бізнесу має враховувати не лише фінансову віддачу для бюджету, а й здатність підприємств зберігати свою діяльність, робочі місця та підтримувати економічну активність у регіонах.

Водночас інформаційна інтеграція створює ризики надмірного збору даних, дублювання звітності та порушення конфіденційності. Раціональна модель повинна базуватися на принципі, що полягає у поданні звітності один раз. Тобто, підприємство не має повторно подавати інформацію, яка вже міститься у державному реєстрі та може бути законно отримана через міжвідомчу взаємодію. Для аналітичних цілей персоналізовані дані мають використовуватися лише настільки, наскільки це необхідно для верифікації (перевірки та підтвердження достовірності даних) тоді як публічний моніторинг доцільно здійснювати на агрегованому рівні (на основі узагальнених даних).

Євроінтеграційний вимір також змінює вимоги до інформаційного забезпечення. ОЕСР/ЄБРР оцінюють державну політику щодо малого та середнього підприємництва відповідно до європейських принципів підтримки малого бізнесу та порівнюють її з міжнародними практиками [7]. Тому важливо, щоб показники вітчизняних підприємств формувалися за підходами, сумісними з європейськими. Це стосується як статистичних показників так і показників, пов'язаних з державною допомогою, публічними закупівлями, цифровізацією, екологією тощо. Поряд з цим, для кожного показника важливо чітко визначити, що саме він характеризує, звідки беруться дані, як часто вони оновлюються та коли можуть уточнюватися або переглядатися.

Отже, інформаційне забезпечення бюджетної політики щодо МСП має бути не просто набором статистичних показників, а дієвим інструментом для прийняття управлінських рішень. Зібрані дані повинні допомагати прогнозувати доходи бюджету, визначати підприємства, які потребують підтримки, коригувати умови кредитних програм, удосконалювати публічні закупівлі та ефективніше розподіляти кошти між регіонами. Вони також мають давати змогу своєчасно виявляти програми та інструменти підтримки, які не дають очікуваного результату. Саме тоді інформація стає реальною основою для обґрунтованого й ефективного використання бюджетних коштів.

Висновки. За результатами дослідження встановлено, що інформаційне забезпечення бюджетної політики щодо малого і середнього підприємництва в Україні не варто зводити лише до окремих показників податкових надходжень чи обсягів державної підтримки. Воно має формувати цілісну систему, яка об'єднує дані з різних джерел та дає змогу оцінити реальний вплив бюджетної політики на діяльність підприємств. Така система повинна охоплювати податкові надходження, участь підприємств у публічних закупівлях, доступ до фінансової підтримки, зайнятість, регіональні особливості та рівень цифровізації.

Запропонований підхід ґрунтується на поетапному оцінюванні бюджетної підтримки за чотирма складовими: обсяг залучених ресурсів, доступність підтримки для підприємств, отримані результати та їх стійкість у довгостроковій перспективі. Це дає змогу простежити весь шлях державної підтримки: від обсягу виділених коштів і доступу підприємств до відповідної програми до отриманих результатів та здатності бізнесу зберігати свою діяльність у довгостроковій перспективі. Важливо, що оцінюється не лише обсяг наданої підтримки, а й те, чи справді вона дала додатковий позитивний результат для підприємства. Для України особливого значення набуває також урахування регіональних відмінностей та ризиків, пов'язаних із воєнними діями.

Практичне впровадження такого підходу потребує налагодженого обміну даними між державними реєстрами та інформаційними системами. Важливо, щоб інформацію про одне підприємство можна було коректно зіставляти в різних базах даних, а самі підприємці не подавали одні й ті самі відомості кілька разів різним органам влади. Необхідно також установити єдині правила формування та оновлення показників і розвивати зручні аналітичні інструменти для центральних та місцевих органів влади.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на оцінювання того, наскільки ефективно працюють окремі програми підтримки малого і середнього підприємництва та чи виправдовують отримані результати витрачені бюджетні кошти. Для цього важливо використовувати дані на рівні окремих підприємств і порівнювати зміни в їхній діяльності до та після отримання державної підтримки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-17>
2. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 № 322-VIII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/322-08>

3. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. Втрата чинності від 28.08.2025. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>
4. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб : Закон України від 09.01.2025 № 4196-IX. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4196-20>
5. Про схвалення Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024–2027 роках : розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.08.2024 № 821-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/821-2024-%D1%80>
6. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>
7. OECD, EBRD. SME Policy Index: Eastern Partner Countries 2024: Building Resilience in Challenging Times. Paris : OECD Publishing, 2023. 452 p. DOI: <https://doi.org/10.1787/3197420e-en>
8. OECD. Financing SMEs and Entrepreneurs 2026: Ukraine. Paris : OECD Publishing, 2026. URL: https://www.oecd.org/en/publications/financing-smes-and-entrepreneurs-2026_bb7fc5c4-en/ukraine_f83f1d52-en.html
9. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4618-17>
10. World Bank. Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment Released. 23 February 2026. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2026/02/23/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released>
11. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/922-19>
12. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування : постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1178-2022-%D0%BF>
13. «Доступні кредити 5-7-9%»: в межах програми бізнес від початку року залучив понад 60 млрд грн / Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. 29.09.2025. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail/57befb98-7dfb-4b17-82a3-601175f8a9f1>
14. Кобеля-Звір М. Я., Вовчак О. Д. Грантово-кредитні інструменти підтримки бізнесу в умовах війни. *Трансформаційна економіка*. 2024. № 1 (06). С. 27-32. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2024-6-5>
15. Кобеля-Звір М. Я., Вовчак, Ю. В. Звір Інституційно-правові умови та інформаційне забезпечення розвитку грантового фінансування підприємницької діяльності в Україні. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки*. 2024. № 80. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-80-07>
16. Якимчук Н. Я. Особливості правового регулювання відносин в сфері надання бюджетних грантів. *Juris Europensis Scientia*. 2023. Вип. 3. С. 69-76. URL: http://jes.nuoua.od.ua/archive/3_2023/15.pdf
17. Беззубко Б., Ткаченко М. Особливості формування стратегій українських підприємств під час війни. *Галицький економічний вісник*. 2022. Том 78-79. № 5-6. С. 96-102.
18. Мельник Т. Ю. Державна підтримка та стимулювання розвитку бізнесу в Україні під час дії воєнного стану. *Економіка, управління та адміністрування*. 2022. № 2(100). С. 3–11. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2022-2\(100\)-3-11](https://doi.org/10.26642/ema-2022-2(100)-3-11)
19. Дячун О., Нагорняк І. Стимулювання розвитку підприємництва в Україні в контексті європейських стандартів. Нарощування фінансово-економічного потенціалу суб'єктів економічних відносин як основа поступального розвитку територіально-господарських систем : монографія. Тернопіль : ФОП Паляниця В.А., 2021. С. 85–89.
20. Красноносорова О.М., Харченко Р. В. Інструментарій державної політики у сфері підтримки та стимулювання розвитку малого бізнесу. *Проблеми економіки*. 2020. № 4. С. 42–47. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-4-42-47>

REFERENCES

1. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). *Budget Code of Ukraine: Code of Ukraine No. 2456-VI dated July 8, 2010*. Legislation of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-17>
2. Verkhovna Rada of Ukraine. (1971). *Code of Labor Laws of Ukraine: Code of Ukraine No. 322-VIII dated December 10, 1971*. Legislation of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/322-08>
3. Verkhovna Rada of Ukraine. (2003). *Economic Code of Ukraine: Code of Ukraine No. 436-IV dated January 16, 2003 (expired August 28, 2025)*. Legislation of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>
4. Verkhovna Rada of Ukraine. (2025). *On the peculiarities of regulating the activities of legal entities of certain organizational and legal forms during the transition period and associations of legal entities: Law of Ukraine No. 4196-IX dated January 9, 2025*. Legislation of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4196-20>
5. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2024). *On approval of the Strategy for the recovery, sustainable development and digital transformation of small and medium-sized enterprises for the period until 2027 and approval of the operational action plan for its implementation in 2024–2027: Order No. 821-r dated August 30, 2024*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/821-2024-%D1%80>
6. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). *Tax Code of Ukraine: Code of Ukraine No. 2755-VI dated December 2, 2010*. Legislation of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>
7. OECD, & European Bank for Reconstruction and Development. (2023). *SME Policy Index: Eastern Partner Countries 2024: Building resilience in challenging times*. OECD Publishing. DOI: <https://doi.org/10.1787/3197420e-en>

8. OECD. (2026). *Financing SMEs and entrepreneurs 2026: Ukraine*. OECD Publishing. Available at: https://www.oecd.org/en/publications/financing-smes-and-entrepreneurs-2026_bb7fc5c4-en/ukraine_f83f1d52-en.html
9. Verkhovna Rada of Ukraine. (2012). *On the development and state support of small and medium-sized enterprises in Ukraine: Law of Ukraine No. 4618-VI dated March 22, 2012*. Legislation of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4618-17>
10. World Bank. (2026, February 23). *Updated Ukraine recovery and reconstruction needs assessment released*. Available at: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2026/02/23/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released>
11. Verkhovna Rada of Ukraine. (2015). *On public procurement: Law of Ukraine No. 922-VIII dated December 25, 2015*. Legislation of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/922-19>
12. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). *On approval of the peculiarities of public procurement of goods, works and services for contracting authorities provided for by the Law of Ukraine "On Public Procurement" during the period of martial law in Ukraine and within 90 days from the date of its termination or cancellation: Resolution No. 1178 dated October 12, 2022*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1178-2022-%D0%BF>
13. Ministry of Economy, Environment and Agriculture of Ukraine. (2025, September 29). *Affordable loans 5-7-9%: Since the beginning of the year, businesses have attracted more than UAH 60 billion under the program*. Available at: <https://www.me.gov.ua/News/Detail/57befb98-7dfb-4b17-82a3-601175f8a9f1>
14. Kobelia-Zvir, M. Ya., & Vovchak, O. D. (2024). Grant and credit instruments for business support under wartime conditions. *Transformatsiina ekonomika [Transformational Economy]*, 1(06), 27–32. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2024-6-5>
15. Kobelia-Zvir, M. Ya., Vovchak, O. D., & Zvir, Yu. V. (2024). Institutional and legal conditions and information support for the development of grant financing of entrepreneurial activity in Ukraine. *Visnyk LTEU. Ekonomichni nauky [Herald of Lviv University of Trade and Economics. Economic Sciences]*, 80. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-80-07> [in Ukrainian].
16. Yakymchuk, N. Ya. (2023). Peculiarities of legal regulation of relations in the sphere of providing budget grants. *Juris Europensis Scientia*, 3, 69–76. V http://jes.nuoua.od.ua/archive/3_2023/15.pdf [in Ukrainian].
17. Bezzubko, B., & Tkachenko, M. (2022). Peculiarities of forming strategies of Ukrainian enterprises during the war. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk [Galician Economic Bulletin]*, 78–79(5–6), 96–102 [in Ukrainian].
18. Melnyk, T. Yu. (2022). State support and stimulation of business development in Ukraine during martial law. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia [Economics, Management and Administration]*, 2(100), 3–11. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2022-2\(100\)-3-11](https://doi.org/10.26642/ema-2022-2(100)-3-11) [in Ukrainian].
19. Diachun, O., & Nahorniak, I. (2021). Stimulation of entrepreneurship development in Ukraine in the context of European standards. In *Naroshchuvannia finansovo-ekonomichnoho potentsialu subiektiv ekonomichnykh vidnosyn yak osnova postupalnoho rozvytku terytorialno-hospodarskykh system [Building the financial and economic potential of economic entities as a basis for the progressive development of territorial and economic systems]* (pp. 85–89). Ternopil: FOP Palianytsia V. A. [in Ukrainian].
20. Krasnonosova, O. M., & Kharchenko, R. V. (2020). Instruments of state policy in the field of support and stimulation of small business development. *Problemy ekonomiky [Problems of Economy]*, 4, 42–47. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-4-42-47> [in Ukrainian].

Natalia Prokopenko, Kristina IProkopenko, Bohdan Kazantsev
Private Higher Educational Institution "European University"

INFORMATION SUPPORT FOR BUDGET POLICY REGARDING SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES IN UKRAINE UNDER WARTIME CONDITIONS

Abstract. The article substantiates a contemporary approach to information support for the implementation of budget policy towards small and medium-sized enterprises in Ukraine under wartime risks, digital transformation of public administration, and the creation of financial prerequisites for post-war recovery. The purpose of the study is to develop theoretical and methodological foundations for an information system capable of simultaneously assessing the fiscal contribution of small and medium-sized enterprises, the effectiveness of budget support, business access to public procurement, credit and grant instruments, employment, territorial resilience, and digital interaction with the state. The paper summarises the regulatory and institutional changes shaping the current state-business environment, including the renewal of the legal framework for business entities, special public procurement rules during martial law, and implementation of the Strategy for the Recovery, Sustainable Development and Digital Transformation of Small and Medium-Sized Enterprises until 2027. The author's contribution is a shift from a narrow interpretation of information support as a set of tax-payment indicators towards a multi-layer data model combining fiscal, procurement, financial-incentive, labour, territorial, and digital dimensions. A system of key indicators is proposed, covering tax revenues, the share of small and medium-sized enterprises in employment and value creation, the volume and structure of public financial support, participation in public procurement, access to lending, grants and recovery instruments, as well as indicators of support effectiveness per unit of budget resources. The scientific novelty lies in developing an integrated logic for evaluating budget policy towards small and medium-sized enterprises according to the sequence 'resource – access – result – resilience', which makes it possible to distinguish the scale of government intervention from its actual economic effect. The practical significance of the results is the possibility of applying the proposed indicator system by central and local authorities for budget planning, monitoring of support programmes, assessment of territorial disparities, and improvement of the transparency

of state aid. It is concluded that, under current conditions, the quality of budget policy towards small and medium-sized enterprises is determined not only by the scale of tax preferences or financing but primarily by the state's ability to integrate administrative, tax, procurement, credit, and statistical data into an evidence-based decision-making system. Such integration is particularly important for targeting scarce public resources, measuring additionality, preventing duplication of support instruments, and aligning enterprise policy with recovery and European integration priorities.

Keywords: *small and medium-sized enterprises, budget policy, information support, taxation, public procurement, state support, digitalisation, wartime economy, recovery.*

Дата надходження статті: 26.08.2026

Дата прийняття статті до публікації: 07.10.2026

Дата публікації статті: 23.10.2026